

**NEDEN SOSYOLOJİ:
HEMŞİRELİK VE SOSYOLOJİ BİLİMLERİNİN
İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA**

***WHY SOCIOLOGY: A VIEW OF THE RELATIONSHIP BETWEEN
SOCIOLOGY AND THE SCIENCE OF NURSING***

Aylin NAZLI

Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Gen. Sos. ve Met. A.B.D.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik bilimi, Sosyoloji, Sosyolojik bakış açısı düşünümSELLİK

Key Words: Nursing, Sociology, Sociological perspective, reflection

ÖZET

İnsanı anlamak, onun eylemlerinin üzerinde odaklaşmakla mümkündür. İnsan eylemlerinin neden ve sonuçlarını araştırmayı kendine konu edinen disiplin alanları ise kendilerine özgü perspektifler ile bu insani etkinlikleri araştırmayı hedeflerler. Disiplin alanlarını farklı kılan, insan eylemlerinin sınıflandırılma niteliğidir. Sosyoloji açısından farklılık ise, insan topluluğuna 'sosyolojik bir bakış' ile bakmaktır.

Temel konu olarak insanın ele alındığı iki bilim alanının-hemşirelik ve sosyoloji-kesişmesinin konu edildiği bu çalışmada amaç, her iki alanın birbiriyle etkileşimini gösterip, sosyolojinin hemşirelik için önemini vurgulamaktır.

SUMMARY

It is possible to understand mankind and to focus on his actions. Those academic disciplines that concentrate on researching the reasons and results of human actions aim to contribute to the literature on these human activities with their own unique perspectives. What makes these disciplines differ from another is the method by which human actions can be classified. The difference for sociology is the 'Sociological Perspective' in which it views humans.

This study, which focuses on two disciplines that concentrate on mankind -nursing and sociology- aims to show the effects of both sciences on the other and emphasizes the importance of sociology on nursing.

GİRİŞ

Günümüz toplumları ve toplumsal yaşamları, belki de hiç olmadığı kadar karmaşık bir yapılanmaya sahiptir. Çok çeşitli kültürel kalıpların rehberlik ettiği ideallerin ve değerlerin farklılaştığı, eylemlere yön veren etkileşimlerin, çok farklı amaçlarla şekillendiği bir yapılanmadır bu. Fakat tüm bu karmaşık yapılanma içindeki hedef, insan ve eylemleridir. insanı anlayabilmek, ancak onun eylemlerinin üzerinde odaklaşmakla mümkün olacaktır. Ve tüm bilim alanlarının da aslında dolaylı ya da dolaysız olarak hedef noktasında insanın kendisi vardır.

İşte temel konu olarak insanın alındığı iki bilim alanının-hemşirelik ve sosyolojinin-kesişmesinin konu edildiği bu çalışmada amaç, (hemşirelik öğrencilerine Sosyoloji-Sağlık Sosyolojisi-dersi verme üzerinden hareketle) hemşirelik bilimi ile sosyolojinin kesişme noktalarının' göstermek ve birbirleri için önemini ortaya koyabilmektir.

Sosyoloji ve Sosyolojik Bakış Açısı

İçinde yaşadığımız dünya, insan eylemlerinin ürünü olarak keşfedilmeyi beklemektedir. İnsan eylemlerinin neden ve sonuçlarını araştırmayı kendine konu edinen akademik disiplin alanları ise kendilerine özgü perspektifleri ile, bu insani etkinlikleri araştırmayı hedeflerler. Bauman' a göre onların sahip oldukları bilgi küreleri arasındaki bölünme, inceledikleri alandaki farklılığı/bölünmüşlüğü yansıtmaktadır (Bauman 1999). Diğer bir deyişle, onları farklı kılan, insan eylemlerinin sınıflandırılabilme niteliğidir. Bu durumda, akademik bilgi kümeleri ve disiplinleri arasındaki farklılıklardan ortaya çıktığı şekliyle aslında insan dünyasında doğal bir bölünmenin olmadığı söylenebilir. Aksine bu, insan eylemlerinin bilgisiyle uğraşan akademik alan içindeki işbölümünün bir yansımasıdır/ sonucudur. Öyleyse farklılık yaratan farklılık nerededir? Bu soruyu Bauman şu şekilde yanıtlamaktadır: Farklılık "farklı disiplinlerden düşünürlerin insan eylemlerine bakarken ve açıklarken, görüş açılarını (bilişsel perspektifler) belirleyen sorularda ve bu soruların ürettiği bilgiyi düzene sokup, insan hayatının verili bir bölümünün modeline ya da boyutuna katmak için kullanılan ilkelere yatmaktadır" (Bauman 1999). İşte sosyoloji açısından buradaki 'farklılık', insan dünyasına "sosyolojik bir bakış açısı" ile bakmaktır.

Sosyoloji bilimine yakından bakınca şunu farkederiz: Sosyolojik bilgiye konu olan her olay ve olgu aslında insanların hayatlarında yaşadıkları deneyimleridir. Bu deneyimler herkese açıktır; herkes tarafından yaşanabilir. Deneyimler, bir sosyoloğun araştırma konusu olmadan önce, sosyolog olmayan, sosyolojik bilgi birikimiyle bunları yorumlamayan insanlar tarafından yaşanmıştır. Dolayısıyla da sosyolojinin konusunu oluşturanlar, günlük hayatın bire bir içindedir. Fakat bu

ortak yaşanılanı açıklamada sosyolojiyi sosyoloji yapan, kendine özgü dilşünüşibakış biçimidir. Çünkü ilke olarak, toplumsal yaşama konu olanlar hakkında çok farklı yollarla da düşünülebilir. Sosyolojik düşünmek ve sıradan deneyimlere ve deneyimler bütünü olan olgulara sosyolojik bir bakış açısıyla bakmak en başta bize, bizim gördüğümüzden çok daha farklı pencerelerin de varolduğuru ve oralardan da dünyayı seyredebileceğimizi anlatır.

Sosyolojik bakış açısını, <toplurribilimsel düşün yeteneği' olarak da adlandıran C. W. Milis' e göre bu yetenek, olguları, toplumsal gerçeklikler (realiteler) açısından çok daha doğru/güvenilir yorumlayabilmemize yarayan bir değerlendirme biçimidir (C. W. Mills 2000). Sıradan günlük deneyimlere ve ortaya koyduğu sosyal olgulara bakışta, sosyolojik bakış açısının varlığını gösteren en önemli belirti ise, bunları bireyin dar yaşam ortamının sorunları olarak gören anlayış ile bu olgu ve sorunları toplumsal yapının sorunları olarak ele alan anlayış arasındaki farklılıktır (C. W. Milis 2000).

Somut günlük yaşam içindeki çok farklı alanlarda (aile, okul, hastahane gibi) ortaya çıkan, insanlar arası etkileşimlerin ürünü olan sosyal olay ve olguları, sosyolojik bakış açısı ile irdelemede, elbette kavramlardan yararlanılaeaktır. Karşılaşılan sayısız özel, tekil olaylardan özsel genellemeler, soyutlamalar yapabilmek, bu kavramlar ve onlara ilişkin teorik çerçeveler sayesinde olanaklıdır (lichter 1990). Bu doğrultuda insanın, toplum içindeki eylemlerinin bilimsel temellerde

rde incelenmesi şeklinde tanımlanan (Koenig 2000) sosyolojinin amacı da bu kavramlar ve teorik çerçeveler aracılığıyla, topluma ait sosyal olguların nesnel bilgilerini elde etmek, geliştirmek ve sonuçta insanın topluma uyurnunu en üst düzeye çıkarmaktır.

Sosyolojinin amacı bağlamında her alanda kendini gösteren bu eylemlerin araştırılması ise çeşitli uzmanlık alanları temelinde gerçekleşir. Sağlığı bir toplumsal kurum olarak ele alıp, tıp faktörünün katıldığı toplumsal eylem ve olgular ile bunlara etkide bulunan sosyal/ekonomik/kültürel faktörleri inceleyen sağlık sosyolojisi de bız uzmanlık alanlarından birisidir (Özen 1993). Hastalık, sosyal bir durum olarak ele alınıp, toplumsal açıdan analitik süreçleri analiz edilir; toplum içinde ne gibi gizli işlemlere sahip olduğu araştırılır. Hekim, hemşire ve hastalar, bir sosyal statünün taşıyıcısı olarak görülür; aralarındaki etkileşim düzeyleri analiz edilip, toplumsal yapıyla ilişkilendirilir (Oskay 1999).

Sosyolojinin sağlık-hastalık ve onlarla ilgili sosyal faktörlerine dikkati çeken bu alt dalında da yine temel prensip olarak sosyolojik bakış açısının varlığıyla karşılaşıyoruz. Hastalık ve sağlık, ne kadar da

bireye ilişkin çok "özel" bir deneyim olarak algılansa da, bu kavrayış "biz" ve "onlar" arasında çekilmiş olan sınırların sözde aşılmazlığı üzerine (Barnan 1999) yeniden düşünmeyi sağlar. Bu, "özel" in içinde toplumun her bireyinin bir katkısı olduğunu, dolayısıyla "özellerin aslında herkes tarafından paylaşıldığını ortaya koyar.

Neden Sosyoloji: Sosyoloji Biliminin Hemşirelik Bilimindeki Yeri / önemi

Genel çerçevesinin ortaya konulduğu kadarıyla sosyoloji biliminin ve sosyolojik bakış açısının hemşirelik öğrenimi içindeki yeri nedir? özde sağlık sosyolojisi başlığı altında toplanan sosyolojik bilgi birikimi ve bakış açısının, hemşirelik bilimi için önemini açıklamada iki kulvEu--

anında iki kulvar-dan hareket edilecektir. ilki sosyoloji biliminin yansımacı (düşünümsel irefleksif) niteliğinin etkileri ve ikincisi de eğitim teorilerinin, deneyime ilişkin bakış açılarının sosyolojik bilgiyle birleşerek hemşireliğe ilişkin yansımaları.

Geleneksel toplumlardan farklı olarak, modern toplumlarda bilginin kaynağını tartışan Giddens (1994)' a göre artık bilgi (sadece) ünvan ve geçmişi sürdürme üzerine temellenmez. Sürekli yenilenen modern toplumun bilgisi, sosyal pratiklerin sürekli tetkiki ile iç içedir. Ona göre sosyoloji bilimi içindeki kavramlar, kuramlar ve onlarla bağlantılı ampirik bilgilenme, sadece bireylerin davranışlarını açıkça anlayabilmelerini sağlayan yöntemler değildir. Buna ilave olarak, söz konusu davranışı etkin bir biçimde oluşturup, nedenlerini de biçimlendirir. İşte Giddens için yansıma (refleksiyon) insanların 'yaptıkları şeyin nedcnleriyle'

riyle' 'yapma' nın bağlantılı olmasıdır. Diğer bir deyişle, kişinin kendisi ve toplum hakkında ürettiği düşüncelerin, daha sonra kendi eylemleri üzerine yansıtarak onu tetkik etmesidir ki bu toplumsal sistemin de yeniden üretiminin de temelini oluşturur.

Disiplinler içinde, pratik durumların güçlüğünü anlamada yansımanın önemini tartışan Schön (1987, 1991)' e göre, profesyonel mesleklerdeki geleneksel "rasyonel teknik" öğretimi artık sorunlu bir hal almaya başlamıştır. Teorik açıdan iyi bilgilenmiş kişinin, öğrendiği metodları kullanarak, rasyonel problemleri çözeceği varsarmı artık geçerliliğini yitirmiştir. Bunun temel nedeni karmaşık, belirsiz, çok faktörlü ve tekil olan sorunların artık teknik çözümlere karşı meydan okuyabilmesidir. Dolayısıyla, bilgilenme süreci ile problem çözüme yeni bir takım yeteneklerin edinilmesini gerektiren bu koşullar sonrasında, yansıması bir bakış açısı, hemşirelik için de teorik bilgi ile pratik durumlar arasındaki bağlantıyı sağlamada önyak olabilecektir.

Bu anlamda sosyoloji, hemşireler için sağlık ve hastalıkla ilgili sosyal durumların çeşitliliğini anlamada oldukça bütünleştirici bir

formasyona sahiptir. Çünkü hemşirelik pratiğinin içinde de yansımacı bir nitelik vardır. Ve bu sosyolojik bakış açısının eşliğinde zenginleşebilir.

Porter' a göre (1995, 1997) sıradan bir kadın mesleği olmayan hemşirelik mesleğinin sahip olduğu hemşirelik bilgisi de yansımacı bir niteliğe sahiptir ve bu nedenle de sosyolojik bilgiyle uyum sağlayabilir. Sosyolojik bilgi, hemşirelik bilgisinin içsel bir unsuru olmalıdır; çünkü hemşirelik, insanlarla sosyal etkileşimi gerektirir. Eylemlerin doğasını/içeriğini anlamada ve onları tekrar oluşturma sürecinde rehberlik eder. Giddens' in tanımladığı şekliyle sosyolojik yansımacılık doğrultusunda, eylemin neden yapıldığına dair edinilen bilginin, eylem üzerinde uygulanma olanağına sahipliği, (onu, edinilen bilgi ve deneyim aracılığıyla oluşturma ve hatta değiştirme) hemşirelik bilgisinin klinik deneyim ve değerlerine paralel olarak, hasta bakım kalitesini arttırmaya yardımcı klinik çalışma-denetim, hemşire-hasta-hekim etkileşimi eğitim stratejileri ve örgüt yönetimlerine yardımcı olabilir (Williamson 1999).Çünkü hemşireliğin konusunu oluşturan insan etkileşimli alanlar, 'klinik' olduğu kadar `sosyolojik' niteliklere de sahiptir. Toplumsal cinsiyet (gender)/güç ilişkileri, hasta-hemşire etkileşimi vb. gibi. Dolayısıyla sosyolojik bilgi, hemşirelik bilgisinin önemli bir elementidir; hemşirelik eylemlerini sosyolojik bir konteksin içine yerleştirerek, onlara yansıma şansı vererek, sosyolojik bakış açısı yardımıyla anlamlarının ortaya çıkmasına yardımcı olur.

Hemşireliğin özellikle insan-insan etkileşimli karakteristiğinin önemi ortaya konulduğunda, hemşirelik öğrencileri için sosyoloji, çalıştıkları alanın (sağlık) sosyal, örgütsel ve politik içeriğini anlamaya yönelik bir içerik sahiptir. Sosyolojik bilgi birikimi ve bakış açısı bu içerik temelinde, hasta-hemşire-hekim etkileşimlerinin sosyal tabanını, hastalığı etkileyen sosyal/kültürel/ekonomik faktörleri vb., hasta

faktörleri vb., hasta eylemlerinin sosyal içeriğini hemşirelerin keşfetmesine, tartışmasına ve çalışmasına yardımcı olacaktır (Williamson 1999). Çünkü "hemşire sadece bir uygulayıcı değildir, aynı zamanda bir teorisyen ve araştırmacıdır da..." (Rolfe 1993).

Bu bağlamda Sharp' in (1994) "hemşirelere neden sosyoloji öğretiliyor" sorusuna verdiği yanıt da anlam kazanmaktadır. Ona göre sosyoloji, onlara belirli entellektüel teorik bilgi/bakış açısı ve pratik alana transfer edebilecekleri sorun çözücü yetenekler kazandıracaktır. Sosyolojinin temel katkılarından biri de bu anlamda sosyolojik nitelikli araştırma tekniklerinin varlığıdır.

Sosyolojik bilginin bu yansıması niteliğinin katkısını pekiştiren ikinci görüş ise eğitim teorisyenleri aracılığıyla ifade edilmektedir. Eği-

tim teorisyenlerine göre, yetişkin eğitimi ile çocuk eğitimi farklı kulvarlardadır. öğretme ve öğrenme yönelimleri farklılık göstermektedir. Çocukların aksine yetişkin eğitiminin daha çok kendi kendini yönlendiren ve bu bağlamda deneyimleri dikkate alan bir yapısının olduğu ifade edilmektedir (Jarvis 1995, Knowles 1990). Subjektif deneyim çok önemlidir, çünkü yaşanan deneyim gerçektir. Bu doğrultuda yetişkin eğiliminde özellikle yaşanan deneyimlere atıfta bulunma ve teori ile pratiğin bilgisini buluşturma hedeflenmelidir (Porter 1996). Hemşirelik bilgisinin içeriğine bakıldığında ise gerçekten de yaşanan deneyimlerin, bu bilgi bütünlüğü içindeki ağırlığı hissedilecektir. Eğitim teorisyenlerine göre de, sosyolojik bakış açısı ve yansımacı riteliği, hemşirelik bilgisinin içeriğindeki bu deneyimlere, hak ettiği önemi kavramsal araçlar ve araştırma metodları yardımıyla sağlayacaktır (Williamson 1999).

Sosyolojinin bu yöndeki katkısı, eğitim teorisyenlerine göre (Rafferty 1992, Ashworth Longmate 1993, Elkan & Robinson 1993) eğitimde sorunlu bir alan olan teorik-pratik boşluğu konusunda da kendini göstermektedir. Sosyoloji, sosyolojik bakış açısı refakatindeki yansımacı niteliği çerçevesinde, hemşirelik öğrencileri için hasta bakımı, sağlık bakım sistemleri ve sağlık personeli-hasta etkileşim sistemlerinin vb. içinde yer aldığı "gerçek dünyanın" araştırılmasını, yorumlanmasını

e yer aldığı "gerçek dünyanın" araştırılmasını, yorumlanmasını ve anlaşılmasını sağlayarak, teorinin pratik alana yansımalarını sağlayacaktır (Cayne 1997). Dolayısıyla da teori-pratik boşluğunun negatif görünümünün ortadan kalkmasına yardımcı olacaktır.

Her iki görüş de temelde, sosyoloji biliminin hemşirelik için önemine dair kanıtlar getirmekle birlikte, aslında hemşireliğin sosyal boyuttaki uygulamalarından ortaya çıkan veriler, sosyoloji için de oldukça gerekli ve yararlı olmaktadır. Diğer bir deyişle, hemşirelik de sosyoloji bilimi için gerekli ve önemlidir.

Hem doğal hem de kültür aracılığıyla 'biçimlenen' insan bedenindeki sağlık ve hastalığa ilişkin 'tıbbi bakış' in, sosyolojik olarak önemi büyüktür. Hemşireliğin hastalıkla ilgili etnografik çalışmaları, sağlık bakım ve hizmet örgütlenmesine ilişkin verileri (Ailen 2001) sosyolojik olarak oldukça önemli materyallerdir. Dolayısıyla hemşirelik deneyim ve çalışmaları sonucu elde edilen verilerin, sosyolojik bakış açısıyla birleşimi sosyolojinin ve sağlık sosyolojisi alanının zenginleşmesine neden olmakta ve her iki alanın işbirliğinin gerekliliğini bir kez daha kanıtlamaktadır.

BULGULAR

Hemşirelik bilimi ile sosyolojinin etkileşimini sorgulayan bu çalışmada, konuya taraf olan hemşirelik öğrencilerinin görüşleri veri olarak

değerlendirilmiştir. 2002-2003 öğretim yılı, 'Sağlık Sosyolojisi' dersi alan E. O. Hemşirelik Yüksek Okulu öğrencileri ile, İzmir Atatürk Sağlık YO Hemşirelik Bölümü II. sınıf öğrencilerinin oluşturduğu toplam 112 hemşire adayına, konu ile ilgili sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Sorular açık uçlu olup, sosyoloji ve hemşirelik bilimlerinin birbirine yakınlığı/uzaklığı, sosyoloji bilgisinin kendilerine verilme nedeni, sosyolojik bilgiyi meslek yaşamlarında kullanma olasılığı, sosyolojik bilginin daha sonra gelecek hemşire adaylarına verilmesi konularında odaklaşmıştır.

Adaylara yöneltilen soruların açık uçlu olması ile, onların herhangi bir yönlendirme olmadan fikirlerini serbestçe ifade etmeleri amaçlanmıştır. Elde edilen verilerin de tablolarda yüzdelerle verilmesi yerine yukarıdaki soru başlıkları gözetilerek, "ortaya çıkan temel görüşler" şeklinde sunulması tercih edilmiştir. Bu doğrultuda hemşirelik adayları arasında sıklıkla benimsenen görüş kümelerinden bazıları şunlardır:

- Hemşirelik ve sosyolojinin merkezinde de insan vardır.
- Hemşirelikte temel olan 'hasta' değil <insan' dır.
 - Her iki bilimin amacı da insan için en ideal olanı bulmak ve vermeye çalışmaktır.
 - Hemşire, içinde yaşadığı toplumu, en az sağlık alanı kadar tanıyıp, bilmek zorundadır.
 - Hemşirelikte, hasta ve hastalığa neden olan faktörleri organik ve fiziksel olduğu kadar sosyal olarak da tanımak önemli olmalıdır.
 - Toplum etkileyen her olay, insan sağlığını da doğrudan/dolaylı etkiler.
 - Sosyal ortam farklılıkları, sağlık/hastalık durumunu etkiler.
 - Hemşirelikte de insan-insan, hasta-hekim, hekim-hemşire etkileşimi geçerlidir ve bu toplumdaki bir kesittir. Sosyolojik olarak incelenmelidir.
 - Sosyoloji bize içinde yaşadığımız toplumu tanıtmaktadır.
 - Her toplumun sağlığa/hastalığa bakış açısı farklıdır. Bu farklılığın boyutlarını ve gerekçelerini bize sosyoloji bilimi verecektir.
 - Sosyoloji, hemşirelerin, hemşirelik mesleği içindeki olaylara, insanlara ve yaşama daha mantıklı, daha bilinçli ve daha bilimsel bakmalarını sağlayacaktır.
 - Hemşirelik içindeki pek çok alanın, toplumsal açıdan da anlamı vardır: Çocuk doğumu, sağlıklı kalma, hastalanma, hasta-hemşire ilişkisi vb. gibi.
 - Hemşireliğin temel fonksiyonları olan tedavi ve bakım fonksiyonları içinde sosyolojik bilginin çok yararı olacaktır.
 - Sosyoloji ve hemşirelikte gözlem ve deneyim önemli ortak bir

noktadır.

- Mesleki/tıbbi uygulamaları öğrenme ve uygulama yanında, sosyal olanla bağlantısının da kurulması gereklidir.
- Mesleki/tıbbi bilginin yanında, insanı anlamak ve empatiyi geliştirmek için sosyoloji gereklidir ve meslek içinde kullanılabilir.
- Hemşirelik mesleği içinde, hemşirelere toplumsal bir bakışın kazandırılmasına yardımcı olduğu için, sosyolojik bilgi kullanılmalıdır.
- Mesleğin sosyal açıdan görünümünü ve toplum içinde hemşirelik rolünün beklentilerini daha iyi kavramak açısından sosyolojik bilgi, gelecek hemşire adayları için de çok gerekli/yararlı olacaktır.
- Sosyolojik bilgi sadece meslek alanında değil, toplumun bir üyesi olarak bize yaşadığımız her alanda yararlı olacaktır.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bourdieu, çeşitli alanlarda uzmanlaşmanın, bu alanları bir tür entellektüel klanlara döndürdüğünü ve her alanın kendine ait otonom/ yeterli bir "dünya" yarattığını ifade eder. Bu "klanlar" içinde yetişen öğrencilerde de, Bourdieu'nun deyimiyile 'kültürel/entellektüel bir felç' oluşmaktadır. Çünkü klanın dışına çıkamamakta, farklı bir bakış açısının getirisini kazanamamaktadırlar(Akt:Cooke 1993)

Yukarıda bir kısmı sunulan veriler üzerinden bakıldığında ise durum oldukça sevindiricidir. Zira, hemşire adayı öğrencilerinde bu tür bir 'felç' durumunun söz konusu olmadığı ve öğrencilerin, farklı bir bilim dalının bakış açısının da gerekli olduğu noktasında hemfikir olduğu ortaya çıkmıştır.

Hemşirelik ve sosyoloji bilimlerinin ilişkisi noktasında elde edilen veriler, çalışmanın genel varsayımını desteklemekte ve sosyolojik bilginin hemşirelik için önemli olduğunun altını kuvvetle çizmektedir. Bilimler tarihi ve bilimlerin kendi özerkliklerini ve çalışma alanlarını saptama adına verdikleri uğraşlar/savaşlar göz önüne alındığında, gözlenen durumun ve elde edilen sonuçların ne derece önemli olduğu bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Nitekim şu anki literatürde hala, sosyoloji ve hemşirelik bilimlerinin, bu çalışmanın varsayımının aksine, birbirine çok katı sınırlı yaklaşımını öngören; sosyolojinin, tıp/ hemşirelik bilimi içinde marjinal bir konumda olduğunu savunan (Cooke 1993); ya da onların etkileşimini "kolay olmayan bir evlilik" şeklinde tanımlayan (Ailen 2001) görüşler de hakimdir ve tartışılmaktadır. Fakat daha önce de vurgulandığı üzere, insan eylemlerinin ürünü olan dünya,

keşfedilmeyi beklemektedir ve her bilim dalının bu zevkli keşifte payı bulunmalıdır. Dolayısıyla da işbirliğine açık olma, paylaşma ve farklı bir bakışa sahip olma, günümüzde her meslek sahibi için aranan nitelikler olmaktadır, olmalıdır. Bu bağlamda ise hemşire adaylarının çok yol katettiğini görmek sevindiricidir.

KAYNAKLAR

- 1.Ailen, D., (2001). "Review Article: Nursing and Sociology: An Uneasy Marriage?", *Sociology of Health & Illness*.
- 2.Bauman, Z., (1999). *Sosyolojik Düşünmek*, Ayrıntı Yay.
- 3.Cooke, H., (1993). "Boundary Work in the Nursing Curriculum: The Case of Sociology", *Journal of Advanced Nursing*.
- 4.Elkan, R., Robinson, J., (1993). "Project 2000: The Gap Between Theory and Practice", *Nurse Education Today*.
- 5.Fichter, J., (1990). *Sosyoloji Nedir?*, Selçuk Univ. Yay.
- 6.Giddens, A., (1994). *Modernliğin Sonuçları*, Ayrıntı Yay.
- 7.Jarvis, P., (1995). *Adult and Continuing Education*, Routledge, London.
- 8.Knowles, M., (1990). *The Adult Learner: A Reflective Species*, Gulf Publishing, Houston.
- 9.Koenig, S., (2000). *Sosyoloji, Toplum Bilimlerine Giriş*, Ütopya Yay.
- 10.Milis, C. W., (2000). *Toplumbilimsel Düşün*, Der Yay.
- 11.Oskay, O., (1993). "Medikal Sosyolojide Bazı Kavramsal Açıklamalar" *E. O. Sosyoloji Dergisi*, İzmir.
- 12.Özen, S., (1993). "Sosyolojide Bir Alan: Sağlık Sosyolojisi ve Sağlık - Toplumsal Yapı İlişkileri", *E. O. Sosyoloji Dergisi*, İzmir.
- 13.Porter, S., (1995). "Sociology and the Nursing Curriculum: A Defence". *Journal of Advanced Nursing*.
- 14.Porter, S., Ryan, S., (1996). "Breaking the Boundaries Between Nursing and Sociology: A Critical Realist Ethnography of the Theory - Practice Gap", *Journal of Clinical Nursing*.
- 15.Rafferty, D., (1992). "Implications of Theory f Practice Gap for Project 2000 Students", *British Journal of Nursing*.
- 16.Rolfc. G., (1993). "Closing the Theory - Practice Gap: A Model of Nursing Practice", *Journal of Clinical Nursing*.
- 17.Schön, D., (1987). *Educating the Reflective Practitioner*, Jossey - Bass, Oxford.
- 18.Schön, D., (1991). *The Reflective Practitioner, How Professional Think in Action*, Arena, Aldershot.
- 19.Sharp, K., (1994). "Sociology and the Nursing Curriculum: A Note of Caution". *Journal of Advanced Nursing*.
- 20.Williamson, G. R., (1999), "Teaching Sociology to Nurses: Exploring the Debate", *Journal of Clinical Nursing*.